

connexions

La sobirania nacional, avui

vista prèvia >

El moviment independentista a Catalunya, amb la força social de cada moment, ha propugnat la creació d'un estat propi, cosa que li ha comportat sovint l'acusació, per part dels seus crítics, de trencar amb la legalitat. Però es tracta d'un projecte polític perfectament legítim en les coordenades no tan sols constitucionals espanyoles sinó d'acord amb els estàndards internacionals i europeus sobre el reconeixement dels drets humans.

Joan Lluís Pérez Francesch

Director de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials de la UAB

joanlluis.perez.francesch@uab.cat

Hi ha gent que pensa que el concepte de sobirania és quelcom caduc o un atribut només predicable d'experiències històriques passades. Però com ens demostra el moviment sobiranista i independentista a Catalunya, res més lluny de la realitat. En el fons, la tensió que es produeix entre l'Estat espanyol i els partidaris de la construcció d'un estat propi a Catalunya afecta de ple la sobirania.

En efecte, d'una banda la Constitució Espanyola afirma que «la sobirania nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen els poders de l'Estat».¹ Aquesta expressió va lligada a la idea de la unitat nacional espanyola que interpreta com un tot que identifica poble i nació espanyola, i a més només es podria reformar —si és que això és pot plantejar— per la via reforçada de l'article 168 de la pròpia Constitució. O sigui mai. La mateixa constitució —com diu explícitament— es fonamenta en la unitat nacional, concepte que podem entendre previ al mateix text constitucional. I comporta també, segons la lectura oficial —de l'oligarquia madrilenya— que no és

presentable el dret a l'autodeterminació de parts del seu territori, malgrat el que puguin establir els tractats internacionals signats per l'Estat espanyol.

La nació espanyola és concebuda com un ens de tall metafísic, més enllà dels ciutadans concrets que integren l'Estat. Es completa la situació amb una absència de previsió de referèndum d'abast autonòmic en la llei que els regula, del 1980 —un any abans de l'intent del cop d'estat de Tejero. A partir d'aleshores l'estat de les autonomies entra en un procés d'homogeneïtzació que arriba fins avui. El Tribunal Constitucional sosté que tota nació que no sigui l'espanyola no existeix jurídicament,² tot insistint que la referència al fet que Catalunya és una nació no pot tenir efectes jurídics i per això se situa en el preàmbul de l'Estatut d'Autonomia de 2006.

L'article 1.2 de la Constitució Espanyola recull una fórmula tradicional del constitucionalisme històric espanyol. L'article 3 de la Constitució

de 1812 deia: «la sobirania resideix essencialment en la nació, i pel mateix, pertany a aquesta exclusivament el dret d'establir les seves lleis fonamentals»; el preàmbul de la Constitució de 1837 assenyala: «sent la voluntat de la nació revisar, en ús de la seva sobirania, la constitució política promulgada a Cadis...»; i l'article 32 de la Constitució de 1869: «la sobirania resideix essencialment en la nació, de la qual emanen tots els poders».

La Constitució republicana de 1931 no recull el terme sobirania nacional i atribueix la sobirania al poble, sense més, per primer cop: «els poders de tots els seus òrgans —els de la República— emanen del poble» —article 1.2. D'altres constitucions, com la de la Restauració (1876) afirmava la idea doctrinària que la sobirania interna —vol dir preconstitucional— resideix en el rei i les Corts —article 18 de la Constitució Espanyola de 1876—, que prové de la de 1845 —article 12—, en una fórmula que hom ubica essencialment la potestat legislativa.

El Dret comparat recull fórmules com ara: «la sobirania pertany al

¹ Article 1.2 de la Constitució Espanyola de 1978.

² Sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, de 28 de juny.

La sobirania és l'atribut del poder polític, hegemònic, sobre la resta dels poders socials. Un estat per tant, per a existir ha de gaudir de sobirania

poble, qui l'exerceix en les formes i amb els límits de la constitució» — article 1.1 de la Constitució italiana de 1947; «Tot poder estatal emana del poble, el qual l'exerceix a les eleccions i votacions i mitjançant els poders legislatiu, executiu i judicial» — article 20.1 de la Llei fonamental per a la República Federal d'Alemanya; «La sobirania nacional pertany al poble que l'ha d'exercir per mitjà dels seus representants i del referèndum» — article 3 de la Constitució francesa de 1958.

La formulació de l'article 1.2 de la Constitució Espanyola és producte del consens constitucional entre els grans partits espanyols, que volien consolidar la unitat nacional en un únic poble, i no diversos pobles integrants de la realitat espanyola. Així queda clar que l'únic titular de la sobirania és el poble espanyol, el mateix que exerceix el poder constituent. Per això la Constitució Espanyola de 1978 diu al seu preàmbul: «la nació espanyola [...] les Corts han aprovat i el poble espanyol ratificat». I com hem dit més amunt remet a una reforma constitucional en què ha d'intervenir tot el poble espanyol. Amb aquest argumentari més el

tenor literal de la primera part de l'article 2 de la Constitució Espanyola es construeix l'argumentari antiseccionista.

El moviment sobiranista i independentista a Catalunya

El moviment sobiranista no s'ha produït només a Catalunya. Abans al País Basc es va plasmar en una proposta de reforma estatutària anomenada col·loquialment «Pla Ibarretxe» (2001-2005). Al Congrés PP i PSOE s'aliaren per a rebutjar-lo de soca-rel i acabar amb la seva tramitació.³ La proposta catalana ha estat més sostinguda en el temps, durant els darrers set anys, i ha tingut moments rellevants com la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya del 2013 o la resolució de l'octubre de 2016 a través de la qual s'instava al Govern a celebrar un referèndum abans de la tardor del 2017, ambdues declarades inconstitucionals.

3 PÉREZ FRANCESCH i D'ONGHIA, «La posición del Tribunal Constitucional español ante la Ley de Partidos y ante el Plan Ibarretxe»; i PÉREZ FRANCESCH, «El Tribunal Constitucional ante la ley de partidos y el Plan Ibarretxe ¿un episodio entre la democracia militante y el Estado preventivo de derecho?».

És interessant ressenyar les sentències del Tribunal Constitucional més importants sobre el procés sobiranista català, sempre en contra de la Generalitat. A tall d'exemple, la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya, proclama la sobirania del poble de Catalunya però no comporta l'exercici d'aquesta sobirania.⁴ Hem de recordar que no és la primera declaració en aquest sentit. Es proclama la sobirania del poble de Catalunya, com a subjecte polític i jurídic; la legitimitat democràtica del dret a decidir, el diàleg i la negociació amb l'Estat, amb les institucions europees i amb el conjunt de la comunitat internacional; el respecte als marcs legals existents, com aspectes més destacats del que ara ens interessa. Es tracta d'una declaració institucional, programàtica, sense un valor jurídic immediat.⁵

4 VINTRÓ, «La Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya: un apunt jurídic»; i SOL (et al.), «El TC i la democràcia vigilada».

5 A l'editorial de *La Vanguardia* de 27 de gener de 2013, titulada «Matisos a una declaració», s'assenyala que el dret a decidir seria una forma d'apel·lar a l'autodeterminació on la sobirania del poble de Catalunya com a ens polític i jurídic entra en conflicte amb el que disposa la Constitució Espanyola, però el text és una mera declaració programàtica sense efectes jurídics, tot i el gran valor simbòlic que té. Pel

Tota constitució democràtica parteix de la sobirania popular i el sufragi universal, i s'expressa en un poder constituent democràtic

Malgrat tot això, a la Sentència 42/2014, de 25 de març, el Tribunal Constitucional entén que l'esmenada declaració té efectes *ad extra* i afecta articles tan nuclears com l'article 1.2, l'article 2, l'article 9 i l'article 168 de la Constitució Espanyola. El sentit de la impugnació del Govern, que comporta la immediata suspensió de la Declaració, és de tipus «preventiu» —la qual cosa podem considerar que no es preveu ni a la Constitució ni a la Llei orgànica del Tribunal Constitucional—, ja que el Govern central entén que hi ha una finalitat que és inconstitucional. Sobta que es pugui considerar que un parlament, en el ple ús de les seves competències, no pugui fer declaracions expressant lliurement el que la majoria de diputats vota, i que a més es consideri inconstitucional l'inici d'un camí en el qual encara no s'ha donat ni una sola passa. Però el Tribunal Constitucional actua de forma implacable. La seva Sentència 42/2014, de 25 de març, entén per unanimitat que és inconstitucional

que fa a la celebració d'una consulta a Catalunya no és un problema jurídic sinó polític —tot i que no és interpretat així des del Govern central, malgrat que el Tribunal Constitucional afirmarà que si hi ha acord es pot fer.

l'apartat primer en la mesura que afirma que Catalunya és un subjecte polític sobirà, perquè contradia el principi de sobirania nacional i d'unitat de la nació espanyola. El Tribunal Constitucional però, sosté que el dret a decidir, que es pot concretar en una consulta, sempre que sigui acordada amb l'Estat és una conseqüència de l'activitat política i, per tant, té encaix constitucional. El dret a decidir comporta una consulta que no pot ser exercici del dret d'autodeterminació, però que no és considerada inconstitucional *ex radice* sinó que a judici del mateix Tribunal té un marge dins l'ordenament constitucional per a celebrar-se. El Tribunal Constitucional apel·la així a la necessitat de fer activitat política que condueixi a la possibilitat de celebrar un referèndum si es considera convenient.

El Debat de Política General celebrat al Parlament de Catalunya entre el 25 i 27 de novembre de 2013 concloué amb l'aprovació d'una Resolució del dret a decidir del poble de Catalunya, que instà a portar una petició al Congrés dels Diputats per tal de poder celebrar una consulta. Podem destacar, a banda dels intents

reiterats per a flexibilitzar la llei reguladora del referèndum, la proposta de resolució rebutjada al Congrés dels Diputats, el 26 de febrer de 2013, que instava al Govern central a iniciar un diàleg amb el Govern de la Generalitat per possibilitar la celebració d'una consulta a la ciutadania de Catalunya sobre el seu futur. Es visualitzà de forma explícita un xoc de voluntats, entre la majoria parlamentària al Congrés dels Diputats i la majoria parlamentària catalana. La proposició de Llei orgànica avalada per una majoria del Parlament de Catalunya, en la qual es demanava la delegació a la Generalitat de la competència per autoritzar, convocar i celebrar un referèndum sobre el futur polític de Catalunya —d'acord amb les previsions de l'article 150.2 de la Constitució Espanyola— donà com a resultat la votació negativa a la proposició —299 vots en contra, 47 a favor i 1 abstenció— el 27 de febrer de 2014.

Un cop la via de la transferència o delegació competencial per a celebrar el referèndum es veié que no donava fruits, s'inicia el camí per a una llei de consultes catalana. Amb un dictamen favorable del Consell de

El sobiranisme català, amb la força social de cada moment, propugna la creació d'un estat propi, cosa que li ha comportat l'acusació, per part dels seus crítics, de trencar amb la legalitat

Garanties Estatutàries —en el que quatre dels nou vocals varen formalitzar un vot particular discrepant de la majoria—, el 19 de setembre de 2014 el Parlament de Catalunya aconsegueix aprovar la Llei 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana, amb una majoria de 104 vots sobre els 135 del Parlament —amb el suport de CiU, ERC, ICV-EUiA i també del PSC. El dissabte 27 de setembre, el president Artur Mas signa el decret de convocatòria de la consulta. Dilluns 29 de setembre, en una convocatòria d'urgència, el Tribunal Constitucional accepta els recursos presentats pel Govern espanyol —reunit el diumenge 28— per aturar la llei i la convocatòria de la consulta,⁶ de manera que el Govern català

es veié obligat a aturar-la. Però el Govern català —com és conegut— presentà una nova estratègia per a poder salvar la celebració del 9-N convertint-lo en un «procés participatiu», una consulta oficiosa, amb el suport de ciutadans voluntaris. Aquesta reconversió també va ser impugnada pel Govern central, aplicant-se com sempre la suspensió automàtica per part del Tribunal Constitucional de tota decisió impugnada.

Les cinc opcions per a fer una consulta que l'Institut d'Estudis Autònòmics havia anunciat com a possibles havien estat infructuoses:⁷ reforma constitucional, 150.2 Constitució Espanyola, llei de consultes via referèndum, llei de consultes no referendàries, referèndum consultiu 92.1 Constitució Espanyola.⁸ La

mateixa llei de consultes catalana va ser considerada constitucional i estatutàriament legítima pel Consell de Garanties Estatutàries,⁹ mentre que després en la seva sentència el Tribunal Constitucional afirma que no hi ha consultes diferenciades —pel cens, per l'òrgan convocant— que no siguin referèndum. En efecte, el 25 de febrer de 2015 es van conèixer les sentències 31/2015 i 32/2015 del Tribunal Constitucional, que anul·laven determinats preceptes de la Llei de Consultes i de manera definitiva el decret de convocatòria de la consulta del 9 de novembre de 2014 —substituída en el seu moment per l'anomenat «procés participatiu del 9-N»—. Aquest darrer, tot i que es tractava d'una activitat no convocada formalment, requeria actes de preparació

6 El recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei de consultes va ser presentat el 29 de setembre de 2014, la llei suspesa, i resolt mitjançant la STC 31/2015, de 25 de febrer de 2015, en la que afirma que la consulta que es propugna és realment un referèndum encobert. El decret de convocatòria va ser impugnat també el 29 de setembre i donà lloc a la STC 32/2015, de 25 de febrer de 2015. Anteriorment, la STC 103/2008, d'11 de setembre, resol el recurs d'inconstitucionalitat interposat contra la Llei del Parlament Basc 9/2008, de 27 de juny, de convocatòria i regulació d'una consulta popular a fi de recaptar l'opinió ciutadana en la Comunitat Autònoma del País Basc sobre l'obertura d'un procés de negociació per assolir la pau i la normalització política, i va afirmar

que aquest referèndum és una espècie del gènere «consulta popular» i com a tals, la seva convocatòria queda dins de la reserva exclusiva que, a favor de l'Estat, conté l'article 149.1.32 de la Constitució Espanyola.

7 PÉREZ FRANCESCH, «La consulta y la Constitución»; i PÉREZ FRANCESCH, «Catalunya quiere ser reconocida como sujeto político».

8 Veure l'article publicat al diari *Ara* «Cinc vies legals per fer la consulta»; i INSTITUT D'ESTUDIS AUTÒNOMICS, «Informe sobre els procediments legals a través dels quals els ciutadans i les ciutadanes de

Catalunya poden ser consultats sobre el llur futur polític col·lectiu».

9 El Dictamen 19/2014, de 19 d'agost, sobre la Proposició de llei de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana, assenyalava que l'opinió majoritària entén que és possible realitzar una consulta a Catalunya sobre el seu futur polític emparada per aquesta llei, atès que és una consulta no referendària, mentre que la minoria considera que pel tipus de consulta s'està situant en el camp del referèndum i, per tant, excedeix la competència de la Generalitat de Catalunya segons l'Estatut.

La causa dels catalans és la causa de la sobirania. És el reconeixement d'una reivindicació creixent que l'Estat espanyol no ha gestionat mai democràticament. Només amb repressió

i de desenvolupament, també va ser impugnat pel Govern central i resolt per la STC 138/2015, de 11 de juny de 2015. El TC obliga a cessar les activitats a la Generalitat, i després com és conegut ha comportat inhabilitacions penals per al president Artur Mas i les conselleres Irene Rigau i Joana Ortega i el conseller Francesc Homs.

El 9 de novembre de 2015, s'aprovà la Resolució 1/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals del 27 de setembre de 2015; una resolució pactada entre Junts pel Sí i la CUP. La resolució incloïa el compromís d'adoptar les mesures necessàries per assolir aquest objectiu, entre les que cal destacar, d'una banda, la tramitació de tres lleis —a saber, la de procés constituent, la de seguretat social i la d'hisenda pública— i, de l'altra, el compromís polític de no supeditació a les decisions de les institucions de l'Estat espanyol i en particular del Tribunal Constitucional. D'aquesta manera, el Parlament instava el futur Govern a complir exclusivament els mandats emanats de la cambra catalana i a iniciar

negociacions per tal de fer efectiva la creació d'un estat català independent en forma de república.

L'11 de novembre l'Estat espanyol presentà una impugnació davant el Tribunal Constitucional contra aquesta resolució anomenada de «desconnexió, amb la conseqüent suspensió». La STC 259/2015, de 2 de desembre declarà la inconstitucionalitat i la nul·litat de la resolució parlamentària tot entenent que atempta contra el principi de la sobirania nacional de tot el poble espanyol perquè «declara solemnemente el inici del proceso de creación de un estado catalán independiente en forma de república», una unilateralitat que el Tribunal Constitucional entén com un vici d'incompetència.¹⁰

El procés penal per inhabilitar la presidenta del Parlament, Carme Forcadell, i la mesa del Parlament, les noves atribucions del Tribunal

Constitucional per a iniciar processos d'inhabilitació de càrrecs, han tensat encara més l'ambient i per la via dels incidents d'execució de les sentències anteriors s'ha intentat frenar tots els aspectes possibles del «full de ruta» sobiranista. Arribem així al referèndum de l'1-0 de 2017 amb la corresponent suspensió pel Tribunal Constitucional de les lleis de referèndum i la de transitorietat jurídica, i després la declaració d'inconstitucionalitat del propi referèndum amb la sentència STC 114/2017, de 17 d'octubre de 2017,¹¹ moment en què s'apela al dret d'autodeterminació i a la creació d'un nou Estat català sobirà.

Queda clar així que vivim un conflicte polític de primera magnitud travessat per la idea de sobirania, i més en concret per la idea de sobirania nacional o popular —després matisarem la diferència.¹² La darrera passa del conflicte és la declaració d'Independència i l'aprovació de les mesures coactives de l'article 155 de

10 BAR, «El proceso independentista de Cataluña y la doctrina constitucional. Una visión sistemática», p. 187-220. En aquest estudi s'argumenta que o bé s'admet la independència o bé es fa ús de tots els recursos possibles per tal de defensar la unitat nacional.

11 SALLÉS, «El TC: La Llei del Referèndum vulnera la indissoluble unitat de la nació espanyola».

12 ROIG, «Procés sobiranista i Tribunal Constitucional. Anàlisi d'una impacte recíproc», p. 24-61.

Es pot desapoderar de sobirania el mateix Estat espanyol quan s'incorpora a una instància supraestatal però en canvi no es pot compartir territorialment?

La Constitució Espanyola el 27 d'octubre d'enguany.

La sobirania com a element constitutiu de l'estat

La teoria de l'estat tracta la sobirania com un dels elements constitutius de l'estat, juntament amb el poble i el territori. La sobirania és l'atribut del poder polític, hegemònic, sobre la resta dels poders socials. Un estat, per tant, per a existir ha de gaudir de sobirania. En un altre cas és un estat fallit o en crisi. Des d'aquesta lògica es fa referència a un element que és jurídic però també factual: l'efectivitat de l'exercici del poder sobre el territori i les persones que s'hi troben.

Sobirania és independència d'altres estats —avui en un món tan interdependent sempre és relativa— però també hom al·ludeix a la font darrera de justificació —legitimació— del poder de l'estat. Des dels orígens de l'estat la sobirania ha estat un atribut ineludible. Jean Bodin (1530-1596), primer teòric sistemàtic del concepte,¹³ en plena guerra de religió a

França, ens defineix l'estat com el recte govern sobre diverses famílies amb potestat sobirana. La sobirania és un concepte que extreu de la teologia: si Déu és sobirà, l'estat també ho ha de ser. És un gran acte de decisió política per a superar la guerra civil, és a dir, evitar el govern d'una família sobre les altres. La república per tant ha de ser sobirana, la qual cosa comporta que fa referència a la governació dels afers comuns, polítics. Des d'aleshores el món de la política ha anat associat inexorablement a la sobirania.

Amb les revolucions liberals, la sobirania com a concepte darrer de qualsevol teoria política es traslladà a la idea de nació. Una nació que en les formulacions de Joseph Sieyès (1748-1836)¹⁴ i dels revolucionaris francesos es converteix en un concepte per tal de justificar el poder de la burgesia, el tercer estat, convertida en classe nacional, i el sufragi censatari en una funció dels ciutadans. Només votaran aquells que tinguin alguna cosa a protegir per part de l'estat.

La nació en la formulació inicial francesa és un concepte metafísic, amb independència de les persones concretes, que té una vida pròpia derivada de la gran funció que desenvolupa: justificar l'existència de l'estat liberal, primer com a fet revolucionari, després reconvertir en una versió més conservadora, a mesura que la nació ha de pactar amb els poders establerts i negociar una mena de sobirania compartida, després de la caiguda de Napoleó.

Mentrestant, des de posicions més democràtiques es postula la sobirania popular, aprofundint en el concepte de poble, com es pot observar a Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) i el seu «contracte social».¹⁵ La lluita pel sufragi universal, el pluralisme polític i l'aprofundiment de la democràcia aniran consolidant el sufragi universal, en especial al llarg dels segles XIX i XX. Un univers primer només masculí i després ja entrat el segle XX dels dos sexes. El constitucionalisme nord-americà també serà una manifestació d'aquest procés històric.

13 BODIN, *Les Six Livres de la République*.

14 SIEYÈS, *Qu'est-ce que le Tiers état?*

15 ROUSSEAU, *Du Contrat Social ou Principes du droit politique*.

Qui és sobirà decideix sobre qui és amic i qui és enemic i, sobretot, pot fer ús de la força per mantenir l'ordre constitucional

Avui tota constitució democràtica parteix de la sobirania popular i el sufragi universal, i s'expressa en un poder constituent democràtic. El poble però sempre té una consideració unitària associada a la nació, tot i que en les perspectives federals es podria parlar de dues sobiranies, la de la federació i la dels estats membres. La sobirania, per tant, es pot formular de diverses maneres i, fins i tot, cedir-se parcialment mitjançant la incorporació a ens supraestats, com ara a la UE —article 93 Constitució Espanyola.

La sobirania en els estats democràtics ostenta una condició nacional i un dels reptes més grans que aquests tenen avui és fer-la compatible amb realitats plurals, en la via de la construcció d'estats plurinacionals. Aquesta ha estat una de les apostes del catalanisme, sota el paraigua de la Constitució de 1978, fins que ha fet aigües. Avui la democràcia exigeix que el dret constitucional de l'Estat respongui a fenòmens com la integració supraestatal i el reconeixement del pluralisme nacional, amb unes estructures pensades per altres moments històrics. És en aquest context que emergeix el moviment

sobiranista i independentista català a partir de 2010.

És evident que el sobiranisme i l'independentisme català, amb la força social de cada moment, propugnen la creació d'un estat propi, i que això li ha comportat sovint l'acusació, per part dels seus crítics, de trencar amb la legalitat anterior de base nacional. Però d'entrada és un projecte polític perfectament legítim, no tan sols en les coordenades constitucionals espanyoles, sinó d'acord amb els estàndards internacionals i europeus sobre el reconeixement dels drets fonamentals: dret a la llibertat d'expressió, d'opinió, de reunió, de sufragi i d'associació. D'altra banda, en la mesura que comporta la reivindicació d'una minoria en el si de l'Estat planteja el problema del seu caràcter de minoria estructural, que difícilment pot fer ús de les passes de la reforma constitucional per a intentar incorporar les seves pretensions a l'ordre polític existent, si aquest és el seu objectiu. La qüestió es trasllada aleshores a com es pot acollir una pretensió com la del sobiranisme i independentista català, en un Estat que no és neutral davant d'una opció política sinó que articula tota l'hosti-

litat possible per a defensar la seva unitat territorial.

I aquí ens trobem quan escrivim aquestes línies. La causa dels catalans —en la terminologia clàssica des del segle XVIII— és la causa de la sobirania. Una causa difícil, amb moltes febleses i incomprendiments a dins i a fora. Un fenomen complex, sens dubte. És el reconeixement d'una reivindicació creixent que l'Estat espanyol no ha gestionat mai democràticament. Només amb repressió.¹⁶ Un problema que afecta la reorganització del repartiment de la sobirania dins l'Estat, que potser podria ser plurinacional. Un concepte el de sobirania que ja no és un atribut ple dels estats integrats dins la UE. Aleshores la pregunta és: per què no es pot admetre un concepte menys metafísic i més real de la sobirania? Es pot desapoderar de sobirania el mateix Estat espanyol quan s'incorpora a una instància supraestatal —via article 93 de la Constitució Espanyola— però en canvi no es pot compartir territorialment?

16 ROMERO DE TEJADA, «Por qué hemos llegado hasta aquí Geopolítica y política de la cuestión catalana».

La pregunta no té més lògica que la del manteniment d'un statu quo que passa, a parer meu, per l'oligarquia madrilenya. Un Madrid que ha segrestat Espanya i té por de cedir davant de reivindicacions de sobirania. La vol gestionar ell sol. Ni tan sols deixa parlar. Només hi cap la persecució. Generació rere generació. Es demostra així que la sobirania és un fet existencial abans que normatiu, com va sostenir Carl Schmitt (1888-1985).¹⁷ Qui és sobirà decideix sobre qui és amic i qui és enemic, i sobretot pot fer ús de la força —decidir sobre «l'estat d'excepció»— per mantenir l'ordre constitucional, és a dir, per dir-ho amb el llenguatge dels darrers temps: per a aplicar l'article 155 de la Constitució Espanyola. ■

■ Bibliografia

BAR, Antonio. «El proceso independentista de Cataluña y la doctrina constitucional. Una visión sistemática». A *Teoría y Realidad Constitucional*, UNED, núm. 37, p. 187-220, 2016.

BODIN, Jean. *Les Six Livres de la République*. París: Jacques du Puys, 1576.

«Cinc vies legals per fer la consulta» [en línia]. A *Ara*, de 25 de febrer de 2013. Disponible a: <www.ara.cat>.

INSTITUT D'ESTUDIS AUTONÒMICS «Informe sobre els procediments legals a través dels quals els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya poden ser consultats sobre llur futur polític col·lectiu» [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 20013. Disponible a: <presidencia.gencat.cat>.

«Matisos a una declaració». A *La Vanguardia*, de 27 de gener de 2013, p. 20.

PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís. «El Tribunal Constitucional ante la ley de partidos y el Plan Ibarretxe ¿un episodio entre la democracia militante y el Estado preventivo de derecho?». A *Estudios sobre la Constitución Española: homenaje al profesor Jordi Solé Tura*, vol. 1, p. 825-842, 2008.

PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís i D'ONGHIA, Milena. «La posición del Tribunal Constitucional español ante la Ley de partidos y ante el Plan Ibarretxe». A *Corte costituzionale e processi di decisione politica*. Torí: Giappichelli editore, 2005.

PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís. «La consulta y la Constitución» [en línia]. A *Agenda Pública*,

17 SCHMITT, *Teología política*.

de 16 de febrer de 2014. Disponible a: <www.eldiario.es>.

PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís. «Catalunya quiere ser reconocida como sujeto político» [en línia]. A *Mundiario*, de 16 de juliol de 2017. Disponible a: <www.mundiario.com>.

ROIG, Eduard. «Procés sobiranista i Tribunal Constitucional. Anàlisi d'un impacte recíproc». A *Revista Catalana de Dret Públic*, núm. 54, p. 24-61, 2017.

ROMERO DE TEJADA, Ricardo. *Por qué hemos llegado hasta aquí Geopolítica y política de la cuestión catalana*. Barcelona: Tiempos de espera, 2017.

ROUSSEAU, Jean-Jacques. *Du Contrat Social ou Principes du droit politique*. Amsterdam: 1762.

SALLÉS, Quico. «El TC: La Llei del Referèndum vulnera la indissoluble unitat de la nació espanyola» [en línia]. A *El Món*, de 28 d'octubre de 2017. Disponible a: <elmon.cat>.

SCHMITT, Carl. *Teologia política*. Madrid: Trotta, 2009.

SIEYÈS, Joseph. *Qu'est-ce que le Tiers état?*. París: 1788.

SOL, Pere (et al). «El TC i la democràcia vigilada». A *Ara*, de 10 de maig de 2013, p.23.

VINTRÓ, Joan. «La Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya: un apunt jurídic» [en línia]. A *Bloc de la Revista Catalana de Dret Públic*, de 7 de febrer de 2013. Disponible a: <http://eapc-rmdp.blog.gencat.cat>.